

Európske vs. Slovenské hudobné vzdelanie

Autor: Kristína Potáčová 3bZRR

Úvod:

Umelecké vzdelanie zohráva veľmi dôležitú funkciu pri rozvíjaní detskej mysle. Vďaka umeleckému vzdelávaniu sa deti často naučia používať analytické myslenie, rozvíjajú kreativitu, cieľavedomosť, sebavedomie, schopnosť prijímať kritiku a mnoho ďalších. Európa je miestom s bohatou tradíciou hudobného vzdelávania. Nachádza sa tu však niekoľko odlišností, keďže každá krajina k tomu pristupuje individuálne. Na Slovensku sú napríklad kľúčovými inštitúciami základné umelecké školy (ďalej len ZUŠ).

Cieľom tejto práce je porovnať rôzne modely umeleckého vzdelávania v európskych krajinách. Nájsť ich spoločné črty, i odlišnosti. V práci sa zameriame na spôsoby vzdelávania, trvanie štúdia, financovanie, a pod. v jednotlivých krajinách Európy.

Je systém ZUŠ, ktorý je prirodzený pre Slovensko, tradičným modelom vyučovania aj v ostatných krajinách Európy?

Je verejne známe, že hudobníci musia začať hrať na hudobnom nástroji už v útlom veku. Na to, aby mali ambície aspirovať na profesionálov je potrebný dlhý čas na technické, fyzické aj psychické vyzretie. Kedy teda chodia zvyčajne deti do hudobných škôl v európskych krajinách?

údaje najmä ohľadom klávesových a strunových nástrojov



viac ako 8 rokov

Svédsko, Luxembursko, Taliansko, Island

6-8 rokov

Rakúsko, Belgicko, Česko, Dánsko, Estónsko, Francúzsko, Nemecko, Maďarsko, Lotyšsko, Holandsko, Srbsko, Slovensko, Švajčiarsko, Spojené kráľovstvo

4-6 rokov

Fínsko, Írsko, Nórsko (aj 2-4 r.), Španielsko,

Model hudobného vyučovania sa v každej európskej krajine v niečom líši. Na Slovensku sa realizuje skrz ZUŠ, ktoré sú samostatnými organizáciami vyučujúcimi vybrané nástroje, výtvarné umenie, spev, či tanec. Na Slovensku je možné prihlásiť sa na takúto inštitúciu v šiestich rokoch (skôr len málokedy), a následne absolvovať základnú dĺžku štúdia, čo je 9 rokov (v rátane jedného prípravného ročníka). Vidíme tu teda pomerne jasný prienik s povinnou školskou dochádzkou detí. Na Slovensku existujú ZUŠ štátne ako aj súkromné. Celkové náklady nefinancuje len štát, ale istá časť je hradená prostredníctvom školského. Žiaci absolvujú v hre na nástroj 1,5 vyučovacej hodiny týždenne a tiež 1 vyučovaciu hodinu štúdiom hudobnej teórie. Na konci štúdia absolvujú skúšky z oboch častí a následne sú ohodnotení známkou od 1 po 5. Takýto je model základného hudobného vzdelávania na Slovensku, ako to je ale v ostatných krajinách?

Najčastejším spôsobom vyučovania hudby v európskych krajinách je práve model podobný Slovensku. „General music schools“, teda inštitúcia, ktorá ponúka všeobecné hudobné vzdelanie. Hudobné, výtvarné a tanečné umenie sa podobne ako na Slovenských ZUŠ vyučuje najmä v krajinách strednej a východnej Európy (napr. Česko, Maďarsko, Rakúsko,...). Špecifickým prípadom je napríklad Taliansko. V Taliansku sú dve skupiny inštitúcií, tie, ktoré sú medzinárodne uznávané, získava sa po ich ukončení titul, a tie, ktoré sú vedené organizáciami, prípadne samosprávou miest. Najčastejšie sa využívajú ale súkromné hodiny a workshopy. Podobne to funguje aj napríklad v Spojenom Kráľovstve. V tejto krajine funguje model „music services“ a funguje to na princípe výučby, ktorá prebieha na základných školách, nedisponujú ale klasickou inštitúciou ako poznáme zo Slovenska.

V takmer každej európskej krajine je hudobné vzdelávanie bez nároku na plné hradenie školského. V škandinávskych krajinách a niektorých stredoeurópskych krajinách hradí časť školského štát a časť jednotlivci. Rozdiel existuje najmä v západných krajinách ako Belgicko, Nemecko a pod. kde je štúdiom financované rodičmi. Často je ale možné v týchto krajinách požiadať o štipendia pre talentovaných žiakov.

Ďalšími odlišnosťami v európskych krajinách oproti Slovensku je výučba. V Západných krajinách ako je Holandsko, či niektoré škandinávske krajiny sa pred individuálnou výučbou uprednostňuje skupinová. Presadzuje sa tu snaha o zážitok dieťaťa a rozvoj tvorivej činnosti, kým v ostatných krajinách (ako napr. aj Slovensko) sa tieto atribúty zanedbávajú.

Záver:

Hudobné vzdelanie v Európe predstavuje rozmanitú štruktúru, ktorá odráža osobitosti jednotlivých európskych krajín. Slovenský model ZUŠ je výbornou svojou finančnou dostupnosťou, či individuálnym prístupom. Existuje tu však niekoľko rozdielov voči ostatným európskym krajinám.

V mnohých krajinách existuje systém „general music schools“, ktoré sa zameriavajú na všestranné umelecké vzdelanie a jednotlivé nástroje. Tento model existuje najmä v krajinách strednej a východnej Európy a radíme medzi ne aj Slovenský systém hudobného školstva. Západné krajiny na druhej strane preferujú flexibilnejšiu formu umeleckého vzdelávania v podobe workshopov, či individuálnych hodín. Ďalším kľúčovým rozdielom je financovanie týchto inštitúcií. Kým na Slovensku sú náklady čiastočne hradené štátom, v západných krajinách sa školné hradí z osobných zdrojov, prípadne skrz štipendia pre talentované deti.

Na záver možno povedať, že slovenský model ZUŠ má aj svoje silné aj svoje slabé stránky. Z pohľadu rozmanitosti by sa mohlo Slovensko inšpirovať inovátivnými postupmi vo výučbe ostatných európskych krajín, ale zároveň si ponechať svoje unikátne postavenie a dostupnosť, ktorú obyvateľom Slovenska ponúka.

Počty umeleckých inštitúcií v európskych krajinách, ktoré sú zahrnuté v EMU

Legenda:

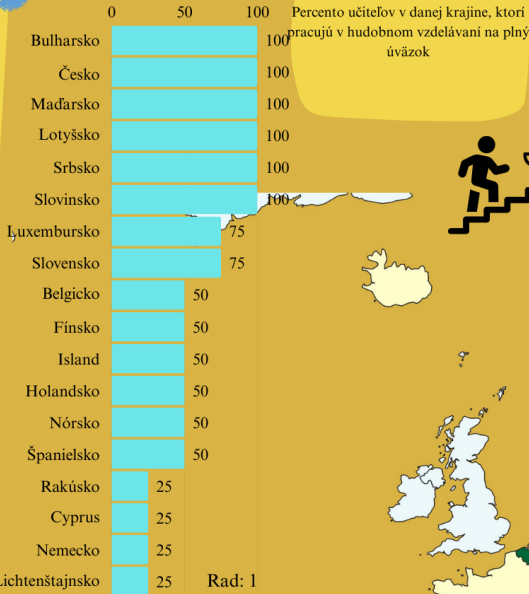
Počet hudobných škôl podľa EMU (European Music Union) na 100 km²



Absolútny počet hudobných škôl podľa EMU



Autor: Kristína Potáčová 3bZRR



Počet obyvateľov na 1 umeleckú inštitúciu (podľa UMA v roku 2020)



0 500 1 000 km

Zdroje:

Internetové a iné zdroje:

https://www.musicschoolunion.eu/wp-content/uploads/2022/09/EMU_2020_Statistical_Information.pdf
https://aec-music.edu/media/2021/05/music-schools-in-europe-final-with-cover_20160427151017.pdf
<https://d-nb.info/1218867485/34>

De Vugt, A., & Malmberg, I. (2017). European perspectives on music education. Internationale Perspektiven zur Musik (lehrer) ausbildung in Europa, 4, 39.

Kertz-Welzel, A. (2008). Music education in the twenty-first century: a cross-cultural comparison of German and American music education towards a new concept of international dialogue. Music Education Research, 10(4), 439-449. doi:10.1080/14613800802547672

Aróstegui, J. L. (2016). Exploring the global decline of music education. Arts Education Policy Review, 117(2), 96-103. doi:10.1080/10632913.2015.1007406